

Valtiovarainministeriö
Paula Kirppu/Armi Taipale
Snellmaninkatu 1 A, PL 28
00023 Valtioneuvosto

VM111:00/2016

Lausunto sijoitusrahastolainsäädännön uudistamista koskevasta arviomuistiosta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä lausuntoa arviomuistioonsa sijoitusrahastolainsäädännön uudistamisesta. Valtiovarainministeriön tarkoituksena on arviomuistioon saatujen lausuntojen perusteella arvioida tarve perustaa työryhmä sekä määrittää työryhmän toimeksiannon laajuus sijoitusrahastolain kokonaistarkasteluksi.

Yleisinä kommentteinaamme sijoitusrahastolainsäädännön uudistamiseen esitämme seuraavaa:

Sijoitusrahastolaki tuli voimaan 1.2.1999, jonka jälkeen lakiin on tehty useita muutoksia EU-säätelystä johtuen. Valtiovarainministeriön arviomuistion mukaan lainsäädännön kokonaistarkastelua on esitetty useaan otteeseen ja erityisesti vuoden 2014 vaihtoehtorahastosäätelyn voimaansaattamisen yhteydessä.

Valtiovarainministeriön arviomuistiossa esitetyn mukaisesti sijoitusrahastolailla on Suomessa alun perin säännelty kaikkea sopimusmuotoista rahastotoimintaa. Tämä säätelyn rakenne muuttui, kun vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivin 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetuksen (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU, jäljempänä AIFM-direktiivi, täytäntöönpanon yhteydessä vuonna 2014 Suomessa säädettiin erillinen laki vaihtoehtorahastojen hoitajista (162/2014, AIFML).

Suomessa sijoitusrahastolaki on siis sisältänyt sijoitusrahastodirektiivin mukaisen rahastosijoittamisen säännökset sekä muuta nimenomaisesti sopimusmallilla toimivaa yhteistä rahastosijoittamista koskevat säännökset. Vaihtoehtorahastosäätelyn myötä myös yhtiömallilla toimiva yhteinen sijoittaminen tuli säätelyn piiriin AIFML:ssa. Erikoissijoitusrahastoja koskevaa säätelyä on kuitenkin molemmissa edellä mainituissa laeissa.

Valtiovarainministeriön arviomuistion mukaan sijoitusrahastolainsäädäntöä pitäisi uudistaa jo pelkästään lakiteknisistä syistä: sijoitusrahastolaki on valtiovarainministeriön mukaan paisunut laajaksi kokonaisuudeksi ja tämän vuoksi lainsäädäntöä tulisi selkeyttää. Lisäksi esimerkiksi erikoissijoitusrahastoja koskeva säätely tulisi sijoittaa muun vaihtoehtorahastoja koskevan säätelyn yhteyteen. Myös

Työllisyys- ja työehdot osasto/MTa

14.12.2016

rahastotoiminnan liiketoimintaympäristön muutoksen katsotaan edellyttävän sijoitusrahastolainsäädännön uudistamista.

SAK:n mielestä edellä esitettyjen seikkojen valossa on perusteltua, että sijoitusrahastolainsäädäntöä nyt uudistetaan ja selkeytetään. Pidämme tärkeänä, että Valtiovarainministeriö on laatinut lausunnolla olevan arviomuistion, jossa on alustavasti pohdittu, kuinka sääntelyä voisi kehittää. SAK pitää hyvänä myös menettelyä, jossa jo prosessin tässä vaiheessa kuullaan sidosryhmiä. Pidämme kuitenkin välttämättömänä, että lainsäädännön uudistamista varten perustetaan kokoonpanoltaan kattava asiantuntijatyöryhmä.

Valtiovarainministeriön mukaan uudistuksen tavoitteena on vähentää rahastotoiminnan keskittyneisyyttä Suomessa sekä lisätä rahastoyhtiöiden ja sijoitusrahastojen kilpailukykyä sekä kotimaassa että ulkomailla. Muistion mukaan lainsäädännön muutostarve johtuu myös finanssiteknologian kehittymisestä ja rajat ylittävän toiminnan aktiivisuudessa odotettavissa olevasta kasvusta.

Valtiovarainministeriön mukaan sijoitusrahastolainsäädäntöä tulisi päivittää vastaamaan muiden EU-maiden sääntelyä. Kansainvälisen kilpailukyvyn takia Suomen sääntelyn tulisi olla samalla tasolla kuin keskeisillä kilpailijamailla eli esimerkiksi muilla Pohjoismailla ja Luxemburgilla.

Sijoitusrahastolainsäädännön uudistamisen tavoitteena on mahdollistaa toimijoiden kilpailukykyisyyden säilyminen sekä erikokoisten ja erilaisilla toimintaedellytyksillä toimivien rahastoyhtiöiden toiminnan mahdollistaminen. Lisäksi halutaan mahdollistaa uusien toimijoiden alalle pääsy.

SAK pitää tärkeänä, että suomalaiset sijoitusrahastot ovat kilpailukykyisiä ja houkuttelevat sijoittajia myös ulkomailta. Arviomuistiossa esitetään, että Suomeen voisi esimerkiksi *"kehkeytyä pienten rahoitusyhtiöiden hoitamien erityisellä sijoitusstrategialla toimivien kustannustehokkaiden kilpailukykyisten rahastojen alue"*. Tällaista kehitystä voidaan pitää suotavana ja kansallista sääntelyä kannattanee kehittää siten, että Suomen ja suomalaisten yritysten kiinnostavuus sijoituskohteena kasvaisi. Toivottavaa on, että tämä lisäisi myös työvoiman tarvetta sijoitussektorilla. Lainsäädännön tulee kuitenkin olla sellaista, että se turvaa jatkossakin sijoittajien oikeudet samalla kuitenkin tarjoten alan toimijoille kehittyneen ja toimivan sääntelyn ja sitä kautta myös vakaan toimintaympäristön. Sijoittajansuojasta ja riskienhallinnan vaatimuksista ei kuitenkaan tule tinkiä, ja myös puhtaasti kansallista sääntelyä tarvitaan. Kansallisen sääntelyn tarve tulee arvioida työryhmän toimesta.

Valtiovarainministeriön mukaan tulevaisuudessa saattaa esimerkiksi olla mahdollista, että sijoitusrahaston osuusrekisteri toteutettaisiin hajautetulla tietojärjestelmällä. SAK:n näkemyksen mukaan tällaiseen toteuttamistapaan siirtyminen tulee tutkia tarkoin: ennen kaikkea tietojen luotettava kirjaaminen ja viranomaisten tehokas tiedonsaanti tulee

Työllisyys- ja työehdot osasto/MTa

14.12.2016

jatkossakin turvata, mikäli uusiin osakerekisterien toteutusmalleihin siirryttäisiin.

Valtiovarainministeriön mukaan lainsäädännön uudistamisen yhteydessä tulisi arvioida myös, millä edellytyksillä voidaan perustaa vaihtuvapääomainen osakeyhtiömuotoinen yhteissijoitusyritys. Tällainen arviointi voidaan työryhmässä tehdä, mutta arvioinnissa on SAK:n mielestä tarkoin selvitettävä myös sijoittajien asemaa.

Valtiovarainministeriön arviomuistion mukaan, kun rahastoyhtiöiden toiminnan kilpailukykyisyyttä lisättäisiin tarjoamalla sääntelyn puitteissa lisää vaihtoehtoisia toimintamuotoja ja vaihtoehtoja toiminnan järjestämiseen, tulee rahasto-osuudenomistajan asema turvata ”riittävällä” tavalla. Uudistuksen yhteydessä olisi tarkoitus muun muassa arvioida myös yhteisöoikeudellisesti, miten osuudenomistaja voisi osallistua kustannustehokkaasti rahastoyhtiön hallintoon.

Arviomuistion mukaan 19 prosenttia Suomen rahastopääomista omistavat suomalaiset kotitaloudet. Lisäksi suomalaisten vakuutusyhtiöiden rahastosijoituksista (26 prosenttia rahastopääomista) merkittävä osa on suomalaisten yksityishenkilöiden sijoitussidonnaisissa henki- ja eläkevakuutuksissa ja kapitalisaatiosopimuksissa. Myös työeläkeyhtiöiden rahastosijoitusten vuoksi suomalaiselle palkansaajalle on merkityksellistä, että rahastosijoittamista koskeva lainsäädäntömme turvaa sijoittajan aseman mahdollisimman hyvin, eikä pelkästään riittävästi.

SAK:n mielestä on tärkeätä varmistaa, että rahastosijoittajat saavat tietoa rahastoyhtiön toiminnan järjestämisestä vähintään yhtä hyvin kuin nykyään. Lainsäädännön tulee osaltaan turvata ja varmistaa osuudenomistajien yleinen luottamus rahastoyhtiön toiminnan järjestämiseen.

Sijoitusrahastolain uudistus on osa hallituksen kärkihanketta, jonka tavoitteena on normien purkaminen. Normien purkaminen ei SAK:n mielestä saa kuitenkaan olla lähtökohta lainsäädännön uudistamiselle. Lainsäädännön kehittämiseen tulee panostaa, jotta Suomi voisi tarjota kehittyneen ja luotettavan toimintaympäristön rahastoalalle ja sijoittajille.

SAK:n näkemyksen mukaan myös eri sijoitusmuotojen verokysymykset ja niistä hallitusohjelman mukaan tehtävä selvitys tulee ottaa huomioon sijoitusrahastolainsäädäntöä kehitettäessä. Arviomuistion mukaan lisäksi muun muassa Ruotsissa ja Saksassa rahastojen verotus on muutosten kohteena. Suomessa tuleekin seurata kansainvälistä kehitystä myös verotuksessa. Kuten arviomuistiossakin on esitetty, rahastosääntelyä kehitettäessä tulee turvata kansallisen verotuksen edellytykset ja viranomaisten verotietojen saanti.

Lisäksi yksityiskohtaisina kommentteina esitettyihin kysymyksiin SAK esittää seuraavaa:

Työllisyys- ja työehdot osasto/MTa

14.12.2016

Suomalaisen sijoitusrahastotoiminnan kilpailukyvyyn keskeiset tekijät

Mitkä ovat mielestänne kilpailukykyä heikentävät puutteet tai säädökset sijoitusrahastolaissa?

SAK:n mielestä asetettavan työryhmän tulee käydä tarkoin voimassa olevan lainsäädännön mahdolliset puutteet läpi, jotta sijoitusrahastolainsäädäntö jatkossa olisi mahdollisimman selkeätä ja toimivaa.

Millä keinoin suomalaisten rahastoyhtiöiden kilpailukykyisyyttä voidaan edistää kotimaassa tai rajan yli toiminnassa lainsäädännön keinoin?

SAK:n näkemyksen mukaan suomalaisen yhteiskunnan rakenteet ja luotettava toimintaympäristö ovat sellaisia tekijöitä, että lainsäädännön ollessa edistyksellistä, mutta kuitenkin sijoittajansuojan hyvin turvaavaa, suomalaisten rahastojen kilpailukyvyyn pitäisi olla hyvä ja suomalaisten rahastot houkutteleva kohde myös ulkomaisille sijoittajille.

Finanssitekniikan hyödyntäminen rahastotoiminnassa

Millä rahastotoiminnan osa-alueilla finanssitekniikan sovellukset voivat parhaiten tehostaa toimintaa?

Esimerkiksi rahasto-osuuksien merkintä- ja lunastustoimeksiannoissa ja muussa asiointissa.

Asettaako sijoitusrahastolainsäädäntö esteitä finanssitekniikan hyödyntämiselle?

Tämä tulee selvittää tarkemmin työryhmän työssä.

Tuleeko finanssitekniikan soveltamiselle esteitä muusta sääntelystä?

Myös selvittävä työryhmässä.

Finanssitekniikan hyödyntäminen osuudenomistajan informoinnissa

Voidaanko mielestänne osuudenomistajan edustajan tiedonsaanti ja yleinen luottamus rahastoyhtiön toimintaan korvata hallitukseen osallistumisen sijasta nykyistä laajemmalla raportoinnilla?

SAK pitää tärkeänä, että osuudenomistajien valitsemalla edustajalla on mahdollisuus osallistua rahastoyhtiön hallitukseen. Osallistumista ei voida korvata pelkällä raportoinnilla.

Voidaanko osuudenomistajakokouksen järjestämisessä hyödyntää teknisten järjestelmien kehitystä esimerkiksi etäyhteyksissä? Onko henkilökohtainen läsnäolo korvattavissa osittain tai kokonaan etäyhteyksillä?

Etäyhteyksien käyttöä voidaan selvittää.

Työllisyys- ja työehdot osasto/MTa

14.12.2016

Sääntelyn sujuvoittaminen ja sääntelyn purku

Onko sijoitusrahastolaissa mielestänne tarpeetonta tai toimintaa hankaloittavaa kansallista sääntelyä?

Tässä vaiheessa ei kommentoitavaa.

Onko sijoitusrahastolain termistö mielestänne selkeää?

Termistö on osittain epäselvää ja sen selkeyttäminen tulisi olla lainsäädäntöuudistuksen tärkeä tavoite.

Onko erikoissijoitusrahastoa koskeva sääntely mielestänne selkeää ja helposti hahmotettavissa?

Erikoissijoitusrahastoja koskevaa sääntelyä voidaan selkeyttää työryhmän tarkemmin selvittämällä tavalla.

Onko erikoissijoitusrahastoa koskeva sijoitustoiminnan rajoittaminen mielestänne tarpeen?

Tässä vaiheessa ei kommentoitavaa.

Osuudenomistajan aseman järjestäminen ja luottamus toiminnan järjestämiseen

Onko osuudenomistajalla mielestänne riittävästi mahdollisuuksia saada tietoa rahastoyhtiön toiminnasta?

Tarvittaessa näin varmastikin on. Tärkeää on kuitenkin, että tietojensaantioikeus jatkossakin turvataan, eikä osuudenomistajien asemaa ainakaan heikennetä nykyisestä.

Onko osuudenomistajakokous mielestänne tarpeellinen osuudenomistajan keskusteluyhteys rahastoyhtiön johdon suuntaan?

Kyllä.

Onko tarpeen säilyttää osuudenomistajan osallistumismahdollisuus rahastoyhtiön hallitukseen?

Kyllä.

Arvonlaskennan oikeellisuuden tarkistaminen

Onko mielestänne tarpeen säilyttää sijoitusrahastolakiin kirjattu tilintarkastajien suorittama arvonlaskennan oikeellisuuden tarkastus edelleen kuusi kertaa vuodessa tapahtuvana?

Arviolaskenta tulee toimittaa säännöllisesti, mutta sen tiheyden tarvetta voidaan selvittää työryhmän toimesta. Joka tapauksessa arviolaskenta tulee toimittaa markkinaolosuhteiden niin edellyttäessä useamminkin.

Työllisyys- ja työehdot osasto/MTa

14.12.2016

Sijoitusrahastolain käsitteet

Kuinka hyvin rahastosijoittajat mielestänne hahmottavat erilaiset rahastotyytit kuten sijoitusrahaston, erikoissijoitusrahaston, vaihtoehtorahaston, yhteissijoitusyrityksen?

Näiden erilaisten rahastotyyppien hahmottamisessa on varmasti vaikeuksia.

Auttaisiko mielestänne sijoittajaa, jos sijoitusrahastot nimettäisiin täsmällisemmin niiden käyttämien sijoitusinstrumenttien tai sijoituspolitiikan perusteella, kuten osakerahasto, indeksirahasto, rahastojen rahasto ja johdannaisrahasto?

Tällainen nimeäminen voisi helpottaa rahastotyyppien hahmottamista.

Muut kehittämistarpeet

Yleiset sijoitusrahastolain kehittämistä koskevat kommentit

Katso edellä.

Tähän kenttään voitte esittää muita kehittämistoiveita, jotka eivät ole nousseet esille edellä esitettyjen kysymysten yhteydessä.

Ei kommentteja tässä vaiheessa.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry